

ประเภทภูมิปัญญาด้าน ประดิษฐ์ แป้ง เครื่องทุ่นแรง

ชื่อภูมิปัญญา ไม้กาน

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ไม้กาน เป็นไม้ที่ใช้หาบ ภาษาท้องถิ่น แบ่งลักษณะการหาบได้เป็น 2 อย่าง คือ

1. การหาบ
2. การคอน

ไม้กานส่วนมากจะทำมาจากไม้ไผ่ที่มีขนาดกลม แยกตามลักษณะงานที่ใช้ ถ้าหากสิ่งของที่ใช้หาบที่มีน้ำหนักมากก็จะใช้ไม้ทั้งเล่ม ความยาวประมาณวาเศษ แต่ถ้าสิ่งของที่ไม่มือน้ำหนักมากก็จะใช้ไม้กานที่ผ่ามาจากไม้เป็นซีก

จะขอกกล่าวถึงไม้กานที่พบในท้องที่อำเภอเวียงสา แบ่งได้ 2 แบบด้วยกัน คือ

1. ไม้กานปลายงอน
2. ไม้กานปากเปิด

ไม้กานทั้ง 2 ชนิด นี้นิยมทำมาจากไม้ไผ่ สีสุก และไม้ซางที่มีอายุแก่ ส่วนมากจะใช้ตรงบริเวณโคน เพราะมีความเหนียว แข็ง หนา หรืออาจจะใช้ไม้ที่ไม่ใช่ประเภทไม้ไผ่ อันได้แก่

ไม้จี้ทำก็ได้ เพื่อให้เกิดความเหนียวและแข็งแรงดี

คติความเชื่อของไม้กาน คนโบราณของเวียงสาจะมีความเชื่อว่า เวลาสมัยก่อนได้เห็นผีเสื้อ ผีโพง ก็อยากจะรู้ว่าชาย หญิง ผู้ใดเป็นผีเสื้อ ผีโพง ก็จะใช้ไม้กานนั้นชี้ แล้วพูดว่า ผีโพง แล้วพุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งผู้ที่เป็นผีโพงหรือผีเสื้อก็จะมาถามยืมไม้กาน จึงมีข้อห้ามอย่าให้เอาไม้กานผู้นั้นเป็นอันขาด ถ้าหากเอาให้ไปผู้นั้นก็เอาไม้กานมาพุ่งข้ามหลังคาบ้านเรือนของผู้เป็นเจ้าของไม้กาน ก็จะทำให้คนในบ้านนั้นมีอันเป็นไป ถึงแก่ความตาย บ้านเรือนก็จะเป็บ้านร้างโดยปริยาย นับเป็นภูมิปัญญาปัญญาของคนเวียงสา เป็นเครื่องมือและประเภทของใช้และคติความเชื่อ

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 บ้านบุญยืน ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110

☎ 054 – 781105

